

Dr. CORNEL CRIȘAN
18 martie 1895 — 23 ianuarie 1958

I.M.F. din Cluj a suferit o grea pierdere: în răstimp de câteva săptămîni, trei dintre profesorii săi au închis ochii pentru totdeauna. Roadele activității lor vor rămîne multă vreme în amintirea generațiilor de medici pe care i-au instruit și i-au educat, în inima elevilor și a prietenilor. Așa trăiește și în mine valoarea profesorului și omului *Cornel Crișan*, valoare pe care deși am avut ocazia ani de-a rîndul s-o cunosc îndeaproape și s-o apreciez, mi-a cuprins sufletul numai în clipa ultimei despărțiri, cînd lîngă groapa dintr-un mic sat bihorean, mi-am dat seama pe lîngă firescul sentiment de tristețe, ce m-a stăpînit, de semnificația ei exemplară.

Viața profesorului *Crișan* a început în luptă cu multe greutăți și s-a încheiat cu o boală chinuitoare pe care a suportat-o cu răbdare, într-o izolare de pustnic fără nici o legătură familiară mai apropiată.

Nu avea decît o jumătate de an cînd tatăl său a murit. Mama lui, pe care a iubit-o foarte mult, nu va putea să asigure creșterea copiilor rămași orfani, decît cu prețul unor eforturi istovitoare. Elevul silitor și excepțional — care se întreține la școală din lecțiile particulare ce le dădea — după ce obține diploma de bacalaureat la liceul din Beiuș, se înscrie la Facultatea de medicină din Budapesta. În același an izbucnește primul război mondial, iar tînărul student trebuie să plece pentru mai mult timp pe front. Experiențele trăite în încercarea războiului, îl călesc, îl transformă într-un bărbat sever, serios, pătruns de conștiința datoriei, retras și sensibil, dar onest și leal în toate acțiunile sale. Pe acest om am avut norocul să-l cunosc îndeaproape.

Cornel Crișan își continuă studiile universitare în 1920 la Cluj. E preparator, asistent, apoi șef de lucrări la catedra eminentului zoolog prof. *I. Scriban*. După 1924 devine colaboratorul profesorului *Ion Drăgoiu*, apoi în 1941 urmașul său la catedră. A trăit în singurătatea fecundă a laboratorului, a lucrat necontenit, renunțînd chiar și la bucuria de a întemeia un cămin familiar. În activitatea științifică și profesională a lui *Crișan* a fost de o deosebită importanță faptul că a avut posibilitatea să plece în 1925—26 la Heidelberg, în Institutul prof. *E. Kallius*, unde și-a însușit metodele embriologiei clasice, pe care le-a aplicat apoi cu atîta măiestrie aici la noi în țară.

Activitatea sa se caracterizează prin precizie, prin tenacitate și prin apreciere importantă biologice și a noilor perspective a celor mai recente în specialitate. Cu curiozitatea omului de știință și cu pasiunea cercetătorului experimental, el s-a dăruit — trebuind să învingă deseori

mari greutăți tehnice — acestor cercetări care lămureau, sub noi aspecte, probleme importante de histologie. În orice domeniu în care a activat a adus contribuții valoroase.

Nu pot, în această scurtă evocare, să mă ocup amănunțit cu opera pe care a lăsat-o. Noi colegii lui de specialitate va trebui să ținem seama încă foarte mult timp de această operă, și să ne sprijinim pe ea în activitatea noastră curentă. Ași dori însă să stăruie asupra faptului că profunda onestitate și calitățile omenești ale profesorului *Crișan* au creat în cadrul activității sale didactice o atmosferă și legături cu adevărat umaniste între el și celelalte colective de muncă ale universității din Cluj. Această atmosferă au simțit-o și vor simți-o toate generațiile de medici care lucrează în diferitele părți ale patriei noastre, toți aceia care au colaborat cu el și știu că moartea sa înseamnă o mare pierdere.

Profesorul *Crișan* a lucrat cu abnegație, având o înaltă conștiință științifică, didactică și omenească; el nu a renunțat la această disciplină nici atunci când în 1945, un infarct miocardic i-a zdruncinat sănătatea și i-a micșorat capacitatea de muncă. A simțit mereu consecințele bolii, timp de un deceniu și mai bine. Dar nici în aceste condiții spiritul său tenace nu s-a înduplecat; în ciuda suferințelor fizice, nu a renunțat la marile idealuri ce și le-a fixat în tinerețe, pînă în clipa în care boala l-a învins, așa cum el știa mai demult, la o vîrstă nu prea înaintată — spre regretul tuturor aceluia care l-au cunoscut și apreciat.

Eu simt — și sînt convins că mulți alții simt la fel — că această voință exemplară care depășește puterile unui om obișnuit, constituie una din cele mai valoroase calități ale vieții, de neuitat pentru noi, a lui *Cornel Crișan*.

GUNDISCH MIHALY